શા માટે સર્જકે માનવીઓને ઈમાન અને કુફ્ર વચ્ચે પસંગી કરવાની ઇચ્છા આપી?

તમે તેમને કહી દો કે સત્ય વાત તો તે છે, જે તમારા પાલનહાર તરફથી આવી છે, હવે જે વ્યક્તિ ઈચ્છે તેનો સ્વીકાર કરી લે અને જે ઈચ્છે તે ઇન્કાર કરી દે... [૨૮] (અલ્ કહ્ફ: ૨૯).

જો નિર્માતા આપણને આજ્ઞાનું પાલન કરવા અને ઈબાદત કરવા દબાણ કર્યું હોત, તો બળજબરીથી માણસ બનાવવાનું ઇચ્છિત લક્ષ્ય પ્રાપ્ત થતું નથી.

આદમનું સર્જન અને તેમને ઇલ્મ શીખવાડવવુ, તે તેમનું વિશિષ્ટ લક્ષણ છે જેમાં અલ્લાહની ઘણી હિકમતો છે.

(ત્યારબાદ) અલ્લાહ તઆલાએ આદમને દરેક (વસ્તુઓના) નામ શીખવાડી દીધા, પછી તે (વસ્તુઓ) ફરિશ્તાઓ સમક્ષ રજુ કરી અને કહ્યું, જો તમે સાચા હોવ તો મને આ (વસ્તુઓના) નામ જણાવો [૨૯] (અલ્ બકરહ: ૩૧).

અને તેમને પસંદગી કરવાની અધિકાર આપ્યો.

અમે આદમને કહ્યું, હે આદમ ! તમે અને તમારી પત્નિ જન્નતમાં રહો, અને જયાંથી ઇચ્છો છુટથી ખાઓ પીવો, પરંતુ તે વૃક્ષની નજીક પણ ન જશો, નહીતો અત્યાચારી બની જશો.[૩૦] (અલ્ બકરહ: ૩૫).

અને તેમના માટે તૌબા અને માફીનો દ્વાર ખોલી દેવામાં આવ્યો, પસંદ કરવાની ઇચ્છા અનિવાર્યપણે ભૂલો અને પાપો તરફ દોરી જાય છે.

પછી આદમે પોતાના પાલનહાર પાસેથી કેટલાક શબ્દો શીખી, તૌબા કરી, તો અલ્લાહ તઆલાએ તેઓની તૌબા કબુલ કરી, નિઃશંક તે જ તૌબા કબુલ કરનાર અને અત્યંત દયાળુ છે.[૩૧] (અલ્ બકરહ: ૩૭).

અને અલ્લાહ તઆલા એ આદમને જમીનમાં નાયબ (ખલીફા) બનાવવાનો ઈરાદો કર્યો.

અને (હે પયગંબર ! તે સમયની વાત સાંભળો !) જયારે, તમારા પાલનહારે ફરિશ્તાઓને કહ્યું કે હું ધરતી પર એક ખલીફા (નાયબ) બનાવવાનો છું, તો તેઓ કહેવા લાગ્યા, શું તમે એવા સર્જનીઓને પેદા કરશો, જેઓ ધરતી ઉપર ભ્રષ્ટાચાર ફેલાવશે અને ખુનામરકીઓ આચરશે ? જો કે અમે તારા નામનું સ્મરણ, પ્રશંસા અને પવિત્રતાનું વર્ણન કરી રહ્યાં છે. અલ્લાહ તઆલાએ (તેમને) કહ્યું, જે કંઈ હું જાણું છું તે તમે નથી જાણતા.[૩૨] (અલ્ બકરહ: ૩૦).

પોતાનામાં પસંદગી કરવાની ઈચ્છા અને ક્ષમતા એક નેઅમત છે, જો તેનો યોગ્ય અને સારી રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવે અને નિર્દેશિત કરવામાં આવે, અને જો તેનો ભ્રષ્ટ હેતુઓ અને ધ્યેયો માટે

શોષણ કરવામાં આવે તો તે લઅનત છે.

પસંદગી કરવાની ઇચ્છા અને ક્ષમતા જોખમો, અજમાયશ, સંઘર્ષ અને સ્વ-પ્રયત્નથી ઘેરાયેલી હોવી જોઈએ, તેઓ ચોક્કસપણે આધીનતા કરતાં માણસ માટે ઉચ્ચ પદ અને સન્માનનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જે બનાવટી સુખ તરફ દોરી જાય છે.

પોતાના પ્રાણ અને ધન વડે અલ્લાહના માર્ગમાં જિહાદ કરનાર ઈમાનવાળાઓ અને કારણ વગર બેસી રહેનાર ઈમાનવાળાઓ બન્ને સરખા નથી, પોતાના ધન અને પ્રાણ વડે જિહાદ કરનારને બેસી રહેનાર લોકો કરતા અલ્લાહ તઆલાએ દરજ્જામાં ઘણી જ શ્રેષ્ઠતા આપી રાખી છે અને આમ તો અલ્લાહ તઆલાએ દરેકને કૃપા અને સારા વળતરનું વચન આપી રાખ્યું છે, પરંતુ જિહાદ કરનારાઓને બેસી રહેવાવાળા પર ખૂબ જ મોટા વળતરની શ્રેષ્ઠતા આપી રાખી છે[૩૩] (અન્ નિસા: ૯૫).

બદલો અને સજાનો ફાયદો શું જો આપણને અધિકાર આપવામાં ન આવે, શુ આપણને બદલો મળવો જોઈએ?

આ બધું હોવા છતાં, એ જાણવું જોઈએ કે આ જીવનમાં માણસના વાસ્તવિક અધિકારો મર્યાદિત છે, અને અલ્લાહ સર્વશક્તિમાન આપણને ફક્ત તે માટે જ જવાબદાર ઠેરવશે જે આપણને પસંદ કરવાની સ્વતંત્રતા આપી છે. ઉદાહરણ તરીકે, આપણે જે સંજોગો અને વાતાવરણમાં રહીએ છીએ તે આપણે પસંદ નથી કર્યું, કે આપણે આપણે માતા-પિતાને પસંદ નથી કર્યા, તે ઉપરાંત આપણે જે રીતે દેખાવું અથવા પોતાની ત્વચાના રંગને નિયંત્રિત કરી શકતા નથી.